

Υπόθεση C-183/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Μαρτίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie (Πολωνία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Φεβρουαρίου 2023

Ενάγουσα:

Credit Agricole Bank Polska SA

Εναγόμενος:

AB

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αγωγή με αίτημα την καταβολή ποσού οφειλόμενου δυνάμει σύμβασης βραχυπρόθεσμου δανείου συναφθείσας από αλλοδαπό δανειολήπτη αγνώστου διαμονής

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου – Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών – Σύμβαση βραχυπρόθεσμου δανείου – Αλλοδαπός δανειολήπτης – Παράσταση επιτρόπου απόντος εναγομένου – Επίδοση του δικογράφου της αγωγής

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (αναδιατύπωση), την έννοια ότι οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού εφαρμόζονται για τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας σε

περίπτωση αγωγής κατά καταναλωτή αγνώστου διαμονής ο οποίος δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους και ως προς τον οποίο, αφενός, είναι γνωστό ότι είχε την τελευταία γνωστή διαμονή του σε κράτος μέλος και, αφετέρου, υπάρχουν πειστικά στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι δεν διαμένει πλέον στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν πειστικά στοιχεία από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι εγκατέλειψε το έδαφος της Ένωσης και επέστρεψε στο κράτος του οποίου είναι υπήκοος;

2. Έχει το άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, την έννοια ότι η παράσταση επιτρόπου του απόντος εναγομένου διορίζομενου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους προς εκπροσώπηση του καταναλωτή αγνώστου διαμονής υποκαθιστά την παράσταση του εν λόγω καταναλωτή και καθιστά δυνατή την αναγνώριση της διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους παρά την ύπαρξη πειστικών στοιχείων βάσει των οποίων μπορεί να συναχθεί ότι ο καταναλωτής δεν έχει πλέον την κατοικία του στο εν λόγω κράτος μέλος;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1) – άρθρο 6, άρθρο 17, παράγραφος 1, άρθρο 18, παράγραφος 2, άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 28, παράγραφος 1

Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 2012, G κατά Cornelius de Visser (C-292/10, EU:C:2012:142)

Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 2011, Hypotečni banka a.s. κατά Udo Mike Lindner (C-327/10, EU:C:2011:745)

Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 2009, Gambazzi κατά DaimlerChrysler Canada Inc. και CIBC Mellon Trust Company (C-394/07, ECLI:EU:C:2009:219)

Απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1996, Hendrikman και Feyen κατά Magenta Druck & Verlag GmbH (C-78/95, ECLI:EU:C:1996:380)

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (νόμος της 17ης Νοεμβρίου 1964 - Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας), άρθρο 69, παράγραφος 3, άρθρο 139', παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 144, παράγραφος 1, άρθρο 146 (κωδικοποιημένο κείμενο - Dz.U. 2021, θέση 1805)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Με αγωγή την οποία άσκησε στις 22 Δεκεμβρίου 2021 ενώπιον του Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieście w Warszawie (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Βαρσοβίας – Śródmieście, Βαρσοβία, Πολωνία) (στο εξής: αιτούν δικαστήριο), η ενάγουσα, Credit Agricole Bank Polska S.A. (στο εξής: ενάγουσα), ζήτησε να της επιδικαστεί ποσό ύψους 10 591,64 ζλότι (ήτοι περίπου 2 250 ευρώ), πλέον τόκων και δικαστικών εξόδων, δυνάμει της σύμβασης δανείου της 16ης Ιουλίου 2020 που είχε συνάψει με τον αντίδικό της (στο εξής: εναγόμενος) για την αγορά κινητού πράγματος (τηλεφώνου Apple 11 Pro). Τόσο στη σύμβαση δανείου όσο και στην αγωγή αναγραφόταν η διεύθυνση του εναγομένου.
- 2 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι ο εναγόμενος συνήψε την εν λόγω σύμβαση ως καταναλωτής, ήτοι εκτός του πλαισίου της επαγγελματικής ή οικονομικής του δραστηριότητας. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, εφόσον έχει εφαρμογή ο κανονισμός 1215/2012, η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου θα πρέπει να καθοριστεί βάσει του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 18 του εν λόγω κανονισμού.
- 3 Στις 30 Μαρτίου 2022, το αιτούν δικαστήριο εξέδωσε διαταγή πληρωμής στο πλαίσιο σχετικής διαδικασίας, καταδικάζοντας τον εναγόμενο στην καταβολή προς την ενάγουσα ποσού ύψους 10 591,64 ζλότι με συμβατικούς τόκους υπολογιζόμενους με το μέγιστο επιτόκιο υπερημερίας επί του ποσού των 9 952,30 ζλότι από τις 18 Μαΐου 2021 έως την ημερομηνία εξοφλήσεως, καθώς και δικαστικών εξόδων ύψους 770,69 ζλότι με τους νόμιμους τόκους υπερημερίας από την ημερομηνία τελεσιδικίας της διαταγής πληρωμής έως την ημερομηνία εξοφλήσεως.
- 4 Αντίγραφο της αγωγής, συνοδευόμενο από αντίγραφο της διαταγής πληρωμής και πληροφορίες προς ενημέρωση του εναγομένου, απεστάλη στη διεύθυνση που αναγραφόταν στο δικόγραφο της αγωγής και επιστράφηκε ως μη παραληφθέν. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εθνικό δίκαιο, το αιτούν δικαστήριο διέταξε τον πληρεξούσιο της ενάγουσας να επιδώσει μέσω δικαστικού επιμελητή αντίγραφο της αγωγής και της διαταγής πληρωμής εντός προθεσμίας δύο μηνών, επί ποινή αναστολής της διαδικασίας.
- 5 Με έγγραφο της 15ης Σεπτεμβρίου 2022, ο δικηγόρος της ενάγουσας ενημέρωσε το δικαστήριο ότι η επίδοση μέσω δικαστικού επιμελητή δεν κατέστη δυνατή, διότι ο τελευταίος δεν είχε βρει τον παραλήπτη στην ως άνω διεύθυνση.
- 6 Με διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 2022, το αιτούν δικαστήριο διόρισε έναν δικηγόρο ως επίτροπο του απόντος εναγομένου. Η ειδοποίηση διορισμού του επιτρόπου αναρτήθηκε, σύμφωνα με τις επιταγές του εθνικού δικαίου, στον πίνακα ανακοινώσεων του αιτούντος δικαστηρίου και του δημαρχείου, επιδόθηκε δε στον διορισθέντα επίτροπο μαζί με αντίγραφο της αγωγής και της διαταγής πληρωμής.

- 7 Με έγγραφο της 26ης Οκτωβρίου 2022, ο διορισθείς επίτροπος του απόντος εναγομένου άσκησε ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής της 30ής Μαρτίου 2022, επισημαίνοντας, όσον αφορά το βάσιμο της αγωγής, ότι η ενάγουσα δεν είχε θεμελιώσει αξίωση ως προς το σχετικό ποσό. Επιπλέον, επισήμανε ότι, παρά τις προσπάθειές του, δεν κατόρθωσε να εντοπίσει τον εναγόμενο. Εντούτοις, δεν προέβαλε ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του πολωνικού δικαστηρίου.
- 8 Με μεταγενέστερες διατάξεις, το αιτούν δικαστήριο απευθύνθηκε σε διάφορους φορείς προκειμένου να εξακριβώσει αν στις βάσεις δεδομένων τους περιλαμβάνονταν στοιχεία του εναγομένου που να καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό της διεύθυνσης κατοικίας του.
- 9 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο έλεγξε τα στοιχεία του εναγομένου στη βάση δεδομένων PESEL [Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności (μητρώο των κατοίκων Πολωνίας)]. Από τους ως άνω ελέγχους προέκυψε ότι στη βάση δεδομένων PESEL είχε καταχωριστεί η τελευταία εγγεγραμμένη διεύθυνση του εναγομένου στην Πολωνία, από την οποία ο εναγόμενος αποχώρησε, κατά δήλωσή του, τον Ιούνιο του 2018.
- 10 Το αιτούν δικαστήριο ανέτρεξε στο σύστημα NOE-SAD (όπου καταχωρίζονται τα πρόσωπα στα οποία έχει επιβληθεί στέρηση της ελευθερίας στην πολωνική επικράτεια), προκειμένου να ελέγξει αν ο εναγόμενος στερείται της ελευθερίας του. Συναφώς, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε επιβληθεί στον εναγόμενο στέρηση της ελευθερίας του στην Πολωνία.
- 11 Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie (γραφείο του βοεβοδάτου Μασοβίας στη Βαρσοβία) (δημόσια αρχή αρμόδια για τη νομιμοποίηση της διαμονής, ήτοι τη χορήγηση άδειας εργασίας σε αλλοδαπούς που διαμένουν στο βοεβοδάτο Μασοβίας) να διευκρινίσει αν ο εναγόμενος κατέχει ισχύουσα άδεια διαμονής στην Πολωνία και αν είναι γνωστή η τρέχουσα διεύθυνση κατοικίας του. Το ως άνω γραφείο ενημέρωσε ότι ο εναγόμενος δεν είχε αιτηθεί τη νομιμοποίηση της διαμονής του στην πολωνική επικράτεια.
- 12 Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Straż Graniczna (Σώμα Συνοριοφυλάκων, στο εξής: Συνοριοφυλακή) να διευκρινίσει αν στις βάσεις δεδομένων της Συνοριοφυλακής περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τυχόν διέλευση των συνόρων από τον εναγόμενο. Με την απάντησή της, η Συνοριοφυλακή ενημέρωσε το αιτούν δικαστήριο ότι, μεταξύ της 9ης Ιανουαρίου 2013 και της 8ης Ιανουαρίου 2023, είχε καταγραφεί μόνον μία διέλευση των πολωνικών συνόρων, ήτοι άφιξη στον αερολιμένα της Βαρσοβίας στις 29 Σεπτεμβρίου 2017.
- 13 Παράλληλα, το αιτούν δικαστήριο διέταξε τον πληρεξούσιο της ενάγουσας να αποδείξει ότι ο εναγόμενος είχε την κατοικία του στην πολωνική επικράτεια, ενημερώνοντάς τον ότι σε αντίθετη περίπτωση θα εξέταζε αυτεπαγγέλτως την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας των πολωνικών δικαστηρίων, κατά τα οριζόμενα

στο άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012. Ο πληρεξούσιος της ενάγουσας δήλωσε ότι δεν διέθετε πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα διεύθυνση κατοικίας του εναγομένου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 14 Τα επιχειρήματα των διαδίκων δεν εκτίθενται λεπτομερώς στη διάταξη περί παραπομπής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 15 Όσον αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα: στο πλαίσιο των προεκτεθέντων πραγματικών περιστατικών, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, αν, σε περίπτωση ασκήσεως αγωγής κατά καταναλωτή αγνώστου διαμονής, ο οποίος δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους και ως προς τον οποίο, αφενός, είναι γνωστό ότι είχε την τελευταία γνωστή διαμονή του σε ορισμένο κράτος μέλος (εν προκειμένω, στην Πολωνία) και, αφετέρου, υπάρχουν πειστικά στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι δεν εξακολούθει να διαμένει στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν πειστικά στοιχεία από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι εγκατέλειψε το έδαφος της Ένωσης και επέστρεψε στο κράτος του οποίου είναι υπήκοος, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κανονισμού 1215/2012 ή αν το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί επί του ζητήματος της δικαιοδοσίας του αποκλειστικώς βάσει του εθνικού δικαίου.
- 16 Ο εναγόμενος της κύριας δίκης είναι πρόσωπο το οποίο δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους. Επομένως, ελλείπει το πλέον προφανές συνδεδειγμένο στοιχείο μεταξύ της διαδικασίας της κύριας δίκης και του δικαίου της Ένωσης, ήτοι η ιθαγένεια του εναγομένου.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε, βάσει των στοιχείων της Συνοριοφυλακής, ότι ο εναγόμενος δεν διέβη τα εξωτερικά σύνορα της Πολωνίας. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η Συνοριοφυλακή δεν διενεργεί συνοριακούς ελέγχους στα σύνορα της Πολωνίας με κράτη τα οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας του Σένγκεν. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί αν ο εναγόμενος εγκατέλειψε την Πολωνία για να μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος. Ταυτόχρονα, υπάρχουν πειστικά στοιχεία (απουσία καταχωρισμένης διεύθυνσης κατοικίας του εναγομένου σε κρατικές βάσεις δεδομένων από το 2018) που καθιστούν κάτι τέτοιο πιθανό. Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω περιστάσεων, το αιτούν δικαστήριο πιθανολογεί ότι ο εναγόμενος βρίσκεται επί του παρόντος στο έδαφος άλλου κράτους μέλους πέραν της Πολωνίας, χωρίς ωστόσο να είναι σε θέση να επαληθεύσει κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση την εν λόγω πληροφορία.
- 18 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 ορίζει ότι, όταν ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, για τον καθορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι κανόνες του εθνικού δικαίου. Η εν λόγω διάταξη αναπαράγει το άρθρο 4, παράγραφος 1, του προϊσχύοντος

κανονισμού 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί επανειλημμένως σχετικά με την ερμηνεία της τελευταίας ως άνω διάταξης.

- 19 Με την απόφασή του της 15ης Μαρτίου 2012, G κατά Cornelius de Visser (C-292/10, ECLI:EU:C:2012:142), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει την εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 3, του ιδίου κανονισμού σε περίπτωση αγωγής με αίτημα την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω της διαχείρισεως ιστοσελίδας κατά εναγομένου ο οποίος είναι πιθανόν πολίτης της Ένωσης, αλλά δεν είναι γνωστός ο τόπος όπου βρίσκεται, αν το επιληφθέν δικαστήριο δεν διαθέτει πειστικές ενδείξεις που να του επιτρέπουν να συναγάγει ότι ο εν λόγω εναγόμενος κατοικεί πράγματι εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη σκέψη 40 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η φράση «δεν έχει κατοικία στο έδαφος κράτους μέλους», που απαντά στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι η εφαρμογή των εθνικών κανόνων αντί των ενιαίων κανόνων περί δικαιοδοσίας είναι δυνατή μόνον αν το επιληφθέν δικαστήριο διαθέτει πειστικές ενδείξεις που του επιτρέπουν να συναγάγει ότι ο εναγόμενος, πολίτης της Ένωσης που δεν έχει κατοικία εντός του κράτους μέλους του εν λόγω δικαστηρίου, κατοικεί πράγματι εκτός του εδάφους της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2011, Hypotečni banka a.s. κατά Udo Mike Lindner, C-327/10, EU:C:2011:745).
- 20 Τούτο υποδηλώνει ότι το δίκαιο της Ένωσης επιτάσσει, κατ' αρχήν, να αντιμετωπίζεται όσο το δυνατόν ευρύτερα το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, ήτοι η εν λόγω διάταξη να θεωρείται ότι τυγχάνει εφαρμογής οσάκις δεν είναι βέβαιο ότι ο εναγόμενος έχει την κατοικία του εκτός του εδάφους της Ένωσης. Αυτό καθιστά δυνατή την πληρέστερη εναρμόνιση του ζητήματος της διεθνούς δικαιοδοσίας μεταξύ των κρατών μελών και διασφαλίζει ότι κανένα πρόσωπο που (εικάζεται ότι) έχει την κατοικία του στο έδαφος της Ένωσης δεν θα στερηθεί της προστασίας που παρέχει το δίκαιο της Ένωσης.
- 21 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να γίνει δεκτή και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εναγόμενος είναι πρόσωπο που δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους.
- 22 Κατ' αρχήν, το κριτήριο βάσει του οποίου καθορίζεται ο ενωσιακός χαρακτήρας διασυνοριακής διαδικασίας κατά την έννοια των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού 1215/2012 δεν αφορά την ιθαγένεια, αλλά τον τόπο κατοικίας. Η ως άνω αρχή διατυπώνεται πληρέστερα στο άρθρο 4 παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, κατά το οποίο τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.

- 23 Εντούτοις, στην προπαρατεθείσα απόφαση Hypotečni banka, το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε περίπτωση που ο τόπος κατοικίας είναι άγνωστος, η ιθαγένεια αποτελεί κριτήριο που μπορεί να έχει αποφασιστικό ρόλο ώστε να συνάγεται ότι το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας διέπεται από το ενωσιακό δίκαιο (βλ. σκέψη 32 της εν λόγω αποφάσεως). Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν η εφαρμογή ειδικού τεκμηρίου εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012 στην περίπτωση προσώπου το οποίο πιθανότατα έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους –χωρίς τούτο να είναι βέβαιο και χωρίς το αιτούν δικαστήριο να δύναται να προσδιορίσει σε ποιο κράτος μέλος κατοικεί το οικείο πρόσωπο– είναι δυνατή ακόμη και όταν το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους.
- 24 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η απορρέουσα από το δίκαιο της Ένωσης αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, καθώς και η ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων των προσώπων που ενδέχεται (χωρίς τούτο να είναι βέβαιο) να έχουν την κατοικία τους στο έδαφος της Ένωσης, επιβάλλουν την εφαρμογή, ως προς τα εν λόγω πρόσωπα, των αρχών που απορρέουν από τον κανονισμό 1215/2012, ιδίως όταν τα πρόσωπα αυτά έχουν την ιδιότητα του καταναλωτή, ήτοι χαίρουν ειδικής προστασίας σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης (βλ. άρθρο 169 ΣΛΕΕ). Επισημαίνεται ότι ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει υψηλό επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών, ορίζοντας ότι αγωγή κατά του καταναλωτή ασκείται κατ' αρχήν μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του (άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012). Το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει τόσο αυξημένο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων του καταναλωτή όσον αφορά τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων. Επομένως, το να γίνει δεκτό ότι το επίπεδο προστασίας που απορρέει από τον κανονισμό δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση εναγομένου ευρισκόμενου σε κατάσταση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη για τον λόγο και μόνον ότι δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση ότι ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, και βάσει κριτηρίου ιθαγένειας το οποίο ουδόλως απορρέει από τον κανονισμό, θα μπορούσε να συνιστά αδικαιολόγητη άρνηση του αιτούντος δικαστηρίου να παράσχει στον εναγόμενο προστασία βάσει του δικαίου της Ένωσης.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό προϋποθέτει, κατ' αρχήν, στάθμιση των συνεπειών της επέλευσης δύο κινδύνων. Συντρέχει, αφενός, ο κίνδυνος να θεωρηθεί εσφαλμένως ότι ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στο έδαφος της Ένωσης, ενώ κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, και, αφετέρου, ο κίνδυνος να θεωρηθεί εσφαλμένως ότι ο εναγόμενος δεν έχει την κατοικία του στο έδαφος της Ένωσης, μολονότι στην πραγματικότητα κατοικεί εκεί. Στην πρώτη περίπτωση, ο κίνδυνος συνίσταται στην εφαρμογή των κριτηρίων διεθνούς δικαιοδοσίας που απορρέουν από τις διατάξεις του κανονισμού, χωρίς να υφίσταται προς τούτο πραγματική βάση. Δεδομένου ότι οι διατάξεις του κανονισμού παρέχουν συναφώς στον καταναλωτή ευρύτερη προστασία σε σχέση με την εθνική νομοθεσία, κάτι τέτοιο δεν θα έχει αρνητικές συνέπειες για τον καταναλωτή. Εντούτοις, στη δεύτερη ως άνω περίπτωση, υπονομεύεται η πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού, δεδομένου ότι ο καταναλωτής

που κατοικεί σε κράτος μέλος της Ένωσης θα στερηθεί της αποτελεσματικής προστασίας που απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης για τον λόγο και μόνον ότι το δικαστήριο δεν μπόρεσε να προσδιορίσει κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση τον τόπο διαμονής του.

- 26 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση.
- 27 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο διαδικασίας όπως εκείνη της κύριας δίκης, μπορεί να θεωρηθεί ότι ο εναγόμενος παρίσταται, και, ως εκ τούτου, αναγνωρίζει τη διεθνή δικαιοδοσία του πολωνικού δικαστηρίου, διά του επιτρόπου ο οποίος διορίστηκε προς εκπροσώπηση του εναγομένου ως απόντος.
- 28 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι ο κανονισμός 44/2001 (και επομένως, πλέον και ο κανονισμός 1215/2012, κατ' αναλογία) δεν απαγορεύει την εφαρμογή διατάξεως του εσωτερικού δικονομικού δικαίου κράτους μέλους κατά την οποία, με σκοπό την αποφυγή αρνησιδικίας, επιτρέπεται η διεξαγωγή δίκης κατά ερημοδικούντος προσώπου αγνώστου κατοικίας, εφόσον το επιληφθέν της διαφοράς δικαστήριο διασφαλίζει, προ της εκδόσεως της αποφάσεώς του, ότι καταβλήθηκε επιμελώς, και με βάση τις επιταγές της καλής πίστης και των χρηστών ηθών, κάθε προσπάθεια για τον εντοπισμό του εναγομένου (απόφαση της 17ης Νοεμβρίου 2011, Hypoteční banka a.s. κατά Udo Mike Lindner, C-327/10, ECLI:EU:C:2011:745).
- 29 Ο θεσμός του curator absentis [επιτρόπου του απόντος εναγομένου] είναι συνήθης στη συντριπτική πλειοψηφία των διαδικασιών ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων των κρατών μελών. Πρόκειται για τη διασφάλιση του δικαιώματος του ενάγοντος να προσφύγει στη δικαιοσύνη, όταν, για λόγους που εκφεύγουν της σφαίρας ελέγχου του, ενδέχεται να μην είναι σε θέση να προσδιορίσει τον τρέχοντα τόπο κατοικίας του εναγομένου. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο (απόφαση Hypoteční banka, σκέψη 53) το ενδεχόμενο να συνεχισθεί η διαδικασία εν αγνοία του εναγομένου, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, μέσω της επιδόσεως της αγωγής σε επίτροπο διορισμένο από το επιληφθέν δικαστήριο περιορίζει τα δικαιώματα άμυνας του εναγομένου. Ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται πάντως ενόψει του δικαιώματος του ενάγοντος σε αποτελεσματική προστασία δεδομένου ότι, ελλείψει τέτοιας διαδικασίας, το δικαίωμα αυτό θα παρέμενε άνευ περιεχομένου (βλ. επίσης απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, Marco Gambazzi κατά DaimlerChrysler Canada Inc. και CIBC Mellon Trust Company, C-394/07, EU:C:2009:219).
- 30 Το αιτούν δικαστήριο δεν αμφισβητεί τη νομιμότητα του ως άνω θεσμού. Εντούτοις, διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν ο επίτροπος καταναλωτή αγνώστου διαμονής δύναται να αναγνωρίσει, δυνάμει του άρθρου 26, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, τη διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου το οποίο δεν είχε τέτοια δικαιοδοσία σύμφωνα με τις διατάξεις του ως άνω κανονισμού,

παριστάμενος στην κατ' ουσίαν εξέταση της υποθέσεως δίχως να προβάλλει ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του αιτούντος δικαστηρίου.

- 31 Το Δικαστήριο παρέσχε εμμέσως καθοδήγηση σχετικά με το ως άνω ζήτημα με την απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1996, Bernardus Hendrikman και Maria Feyen κατά Magenta Druck & Verlag GmbH (C-78/95, ECLI:EU:C:1996:380), με την οποία διευκρίνισε ότι η παράσταση επιτρόπου μη εντεταλμένου από τον ίδιο τον εναγόμενο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράσταση του εναγομένου κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 27, σημείο 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών (την οποία διαδέχθηκε το άρθρο 34, σημείο 2, του κανονισμού 44/2001 και, στη συνέχεια, εμμέσως, το άρθρο 45, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012).
- 32 Η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση διαφέρει ουσιαδώς από εκείνη στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε το προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση Hendrikman. Πράγματι, στην ως άνω υπόθεση το πρόσωπο που παρέστη ήταν πλημμελώς διορισθείς πληρεξούσιος, ενώ στην υπόθεση της κύριας δίκης πρόκειται για επίτροπο του απόντος εναγομένου, ο οποίος έχει διορισθεί σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και είναι, βάσει του εν λόγω δικαίου, εξουσιοδοτημένος να διενεργεί κάθε σχετική με την υπόθεση πράξη. Επιπλέον, στην υπόθεση Hendrikman, το ζήτημα της παράστασης αφορούσε τους λόγους άρνησης αναγνώρισης της αποφάσεως και όχι τη διεθνή δικαιοδοσία που αποκτάται διά της αναγνώρισης.
- 33 Περίπτωση ανάλογη με την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αφορούσε η υπόθεση Hypotečni banka. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak με τις προτάσεις της της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, το άρθρο 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 44/2001 έχει ως σκοπό να προστατεύσει τον καταναλωτή από το ενδεχόμενο ο τελευταίος να εναχθεί ενώπιον δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους. Αν γίνει δεκτό ότι η παράσταση επιτρόπου διορισθέντος εν αγνοία και χωρίς τη βούληση του καταναλωτή καταλογίζεται στον τελευταίο και με τον τρόπο αυτό καθίσταται αρμόδιο το δικαστήριο το οποίο διόρισε τον επίτροπο, τότε κινδυνεύει να περιοριστεί η αποτελεσματικότητα του άρθρου 16, παράγραφος 2, του κανονισμού (βλ. σημείο 82 των εν λόγω προτάσεων). Εντούτοις, στην ίδια την απόφαση Hypotečni banka, το Δικαστήριο δεν εξέτασε ειδικός το εν λόγω ζήτημα.
- 34 Ωστόσο, τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης στην υπόθεση Hypotečni banka διαφέρουν από αυτά της υπό κρίση υπόθεσης. Στην υπόθεση Hypotečni banka α) η διαφορά αφορούσε μακροχρόνια σύμβαση στεγαστικού δανείου, β) από τους όρους της σύμβασης προέκυπτε ότι ο καταναλωτής όφειλε να ενημερώσει για κάθε αλλαγή διεύθυνσης και γ) η σύμβαση εξακολουθούσε να ισχύει κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής. Στην υπό κρίση υπόθεση, η διαφορά αφορά σύμβαση βραχυπρόθεσμου δανείου. Επομένως, δύσκολα μπορεί να προσαφθεί στον καταναλωτή ότι δεν ενημέρωσε τον αντισυμβαλλόμενο του για την αλλαγή της διεύθυνσής του.

- 35 Στο πλαίσιο της συναφούς επιχειρηματολογίας, υπογραμμίζεται ότι το άρθρο 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει ειδική υποχρέωση προστασίας του καταναλωτή έναντι της διεθνούς δικαιοδοσίας που αποκτάται διά της αναγνώρισης, η οποία θα μπορούσε να απορρέει από το γεγονός ότι ο καταναλωτής τελούσε σε άγνοια των διατάξεων του κανονισμού περί διεθνούς δικαιοδοσίας και των συνεπειών της μη προβολής ένστασης ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας. Επομένως, προκειμένου να μπορεί να θεωρηθεί ότι ο καταναλωτής αποδέχθηκε τη διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου η οποία δεν απορρέει από τον κανονισμό (κατ' αρχήν, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του), πρέπει να έχει ενημερωθεί για το δικαίωμά του να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου και για τις συνέπειες της παράστασης ή μη παράστασης.
- 36 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η παραδοχή ότι η ενημέρωση του διορισθέντος επιτρόπου του απόντος εναγομένου υποκαθιστά την ενημέρωση προς τον καταναλωτή αντιβαίνει στον βασικό σκοπό του άρθρου 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, ο οποίος συνίσταται στην προστασία του καταναλωτή από τις αρνητικές συνέπειες της άγνοιας των ρυθμίσεων του εν λόγω κανονισμού. Μόνον ο ίδιος ο καταναλωτής, ενεργώντας άμεσα και με πλήρη επίγνωση των συνεπειών, έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει ελεύθερα να παραιτηθεί από τα δικαιώματα που απορρέουν από τον κανονισμό, ήτοι να αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία κράτους διαφορετικού από εκείνο της κατοικίας του. Μολονότι ο επίτροπος απόντος εναγομένου καλείται να εκπροσωπήσει τα συμφέροντά του τελευταίου και, κατά το εθνικό δίκαιο, δικαιούται να διενεργεί κάθε σχετική με την υπόθεση πράξη, εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αποτελεσματικής προστασίας που προβλέπει ο ως άνω κανονισμός, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η παράσταση του εν λόγω επιτρόπου στην κατ' ουσίαν εξέταση της υπόθεσης δύναται να νοηθεί ως αναγνώριση της δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου.
- 37 Η πρόβλεψη απόκτησης διεθνούς δικαιοδοσίας διά της αναγνώρισης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 26 του κανονισμού 1215/2012 αποτελεί έκφραση του κατ' αντιμωλία χαρακτήρα της πολιτικής δίκης στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της οποίας εναπόκειται στους διαδίκους, και όχι στον δικαστή, να προωθούν τα δικονομικά τους συμφέροντα. Ωστόσο, για την επίτευξη του σκοπού αυτού, είναι απαραίτητο να παρίστανται αμφότεροι οι διάδικοι ή, τουλάχιστον, να έχουν τη δυνατότητα να το πράξουν, ήτοι να έχουν ενημερωθεί συναφώς. Μολονότι με την αποδοχή του πλάσματος δικαίου της ενημέρωσης του διαδίκου μέσω της ενημέρωσης του επιτρόπου διασφαλίζεται η συνέχιση της διαδικασίας και η άσκηση του δικαιώματος του ενάγοντος να προσφύγει στη δικαιοσύνη, εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, τούτο δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερείται ο εναγόμενος καταναλωτής του δικαιώματός του να ενάγεται στον τόπο κατοικίας του, για τον λόγο και μόνον ότι ο επίτροπος δεν προέβαλε ένσταση συναφώς.
- 38 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.